

Urvalet av tidningsnyheter

bP 505/4

National Library
of Sweden

Kurt Törnqvist
November 1964

Medd. nr 4

URVALET AV TIDNINGSNYHETER

Redaktören som "portvakt"

Hur utväljs nyheterna i dagspressen? Varför väljer redaktörerna vissa nyheter och vrakar andra? Detta problem behandlas i tre studier, som redovisas i den nyligen utkomna antologin PEOPLE, SOCIETY, AND MASS COMMUNICATIONS redigerad av Lewis Anthony Dexter och David Manning White.

I den första studien vill White studera redaktörernas "portvakts"-funktion. Han utgår från en hypotes av socialpsykologen Kurt Lewin. Denne menar

- 1) att flödet av nyheter passerar vissa kanaler och
- 2) att vissa platser inom dessa kanaler fungerar som portar genom vilka nyheterna antingen tillåtes passera eller stoppas av vissa "portvakter". Dessa utgöres av reporter, journalister och redaktörer på nyhetsbyråer och tidningsredaktioner. Den siste i denna kommunikationskedja är tidningens nyhetsredaktör.

White studerade hur en viss nyhetsredaktör valde och vrakade bland nyhetsmaterialet. Denne "portvakt" var en man i 45-årsåldern med 25 års erfarenhet som journalist. Vid tillfället var han nyhetsredaktör för en morgontidning med en upplaga på 30.000 ex. i en industristad med 100.000 invånare i Mellanvästern i USA. Redaktören, som var nyfiken på vad slags "portvakt" han var, sparade under en vecka allt nyhetsmaterial, som han fick från tre nyhetsbyråer. Varje natt efter tjänstens slut gick han sedan igenom hela materialet och antecknade för varje nyhet, som vrakats, varför detta skett.

Att det var ett omfattande arbete att välja nyheter framgår av det faktum att redaktören från de tre nyhetsbyråerna mottog cirka 12.400 tum nyhetsmaterial men endast hade möjlighet att placera 1.297 tum, d.v.s. något mer än 10 %.

En procentuell uppdelning av det mottagna och det använda nyhetsmaterialet under en vecka med avseende på innehållet kan ge en bild av redaktörens preferenser.

Innehållskategori	Mottaget %	Använt %
Brott och katastrofer	7,8	6,6
Politik (statlig, federal)	19,2	22,6
"Human interest"	35,0	23,2
Utrikesnyheter (politik, ekonomi, krig)	22,5	23,7
Arbetsliv	5,5	5,5
Inrikesnyheter (jordbruk, ekonomi, utbildning, vetenskap)	9,9	18,5
Summa	99,9	100,1

Det är tydligt att politik samt utrikes- och inrikesnyheter låg denne redaktör varmt om hjärtat. Särskilt tycktes han gynna inrikesnyheterna, medan han försökte hålla tillbaka nyheter av typen "human interest".

De skäl, som redaktören gav för sitt vrakande av nästen 9/10 av det mottagna nyhetsmaterialet i sitt sökande efter den tiondel för vilken han hade utrymme har White delat in i två huvudkategorier:

- 1) händelsen olämplig att rapportera och
- 2) flera rapporter om samma händelse.

Det vanligaste skälet i den första kategorien är att händelsen saknar intresse, därefter att rapporten är tråkig, vag eller alltför utdragen. Men åtskilligt har vrakats med sådana motiveringar som "Använder aldrig detta", "Propaganda", "Han är alltför röd", "Bryr mig inte om självmord", "Dålig smak" och andra högeligen subjektiva värdeomdömen.

Den andra kategorin ger en viktig antydning om svårigheten att välja mellan rapporter om samma nyhet. Synnerligen ofta hade redaktören antecknat "Ej utrymme". Det betyder att rapporten var av intresse och förtjänade att tryckas men utrymmesfrågan blev avgörande. Ju senare på kvällen sådana rapporter kom in, desto högre var proportionen rapporter som vrakats av detta skäl. En rapport, som hade god chans att komma in på första sidan vid 8-tiden på kvällen, ansågs inte värd det återstående utrymmet vid 11-tiden.

Tyvärr är Whites analys av "portvaktens" skäl för sitt vrakande alltför ytlig, då han nöjt sig med de skäl redaktören angett och ej försökt tränga djupare. Men dessa skäl avslöjar tillräckligt klart hur starkt subjektiv och hur beroende av de värdeomdömen, som grundar sig på "portvaktens" egna erfarenheter, attityder och förväntningar, förmedling av nyheter verkligen är.

Det är journalisterna som gör nyheterna

Walter Gieber har genom ett flertal studier bidragit att belysa "portvakts"-funktionen hos journalister och redaktörer. Han vill studera hur nyheter kommer till inom den nyhetsinsamlade byråkrati som nyhetsbyråer och tidningsredaktioner utgör. Trots de "etiska" band, som redaktören lägger på sig själv och den byråkratiska kontroll som utövas över honom, bör enligt Gieber nyheten vara en produkt av hans uppövade förmåga till iakttagelse och värdering av den sociala arena, från vilken nyheten och dess personer kommer och av det byråkratiska klimat i vilken den skrives. Hur förhåller det sig i verkligheten?

År 1956 studerade Gieber nyhetsredaktörerna i 16 dagliga tidningar i Wisconsin, USA. Han fann för det första att redaktörerna var "passiva" d.v.s. de spelade ingen verklig eller aktiv roll som nyhetsförmedlare och gjorde ingen kritisk granskning av inkommande nyheter. I själva verket var nyhetsbyråerna mer betydelsefulla då det gällde valet av nyheter än redaktörerna. För det andra visade sig de 16 redaktörerna ej ha någon verklig uppfattning om sin publik och kommunicerade därför ej i egentlig mening med den. När Gieber upprepade sin undersökning med en liknande grupp av småstadstidningar i Indiana, fann han samma fenomen.

Om en tidnings huvudfunktion är att göra en målmedveten bevakning av det omgivande samhället för sina läsare, då blir tydligen denna funktion endast tillgodosedd på ett slumpartat sätt, är Giebers slutsats.

Därjämte har Gieber gjort en värdefull analys av hur ett antal "portvakter" handlägger nyheter om negrernas medborgerliga rättigheter på det lokala planet. Han följde ett antal sådana nyheter från de ursprungliga källorna via reportrarna till tidningssidorna. Det visade sig att reportrarna med få undantag personligen omfattade samma värden i denna fråga som uppgiftslämnarna men att de ej offentligt förmedlade dessa. Den dystra sanningen var att reportrarna hade små möjligheter att rapportera fullt ut om händelser, som gällde de medborgerliga rättigheterna, trots att många av dem kände väl till dessa och hade en ingående kännedom om bakgrunden till dem. Reportrarna anklagade sina arbetsgivare för att de ej fick rapportera händelserna som de uppfattade dem och i den utsträckning som de ansåg önskvärt.

Reportrarna var mer inriktade på "klimatet" på redaktionerna och betraktade sig själva som anställda i en byråkratisk organisation, i vilken det sociala gillandet kom från redaktörer och kollegor. Därigenom kom lokalnyheterna i detta fall att bestämmas ej av allmänhetens behov av att få veta sanningen

utan av den tidningsbyråkrati, som reportern var medlem av.

Studiet av de medborgerliga rättigheterna belyser vidare ett grundläggande problem i förmedlingen av nyheter. En av den demokratiska pressens grundsatser är att den skall stå fri från inflytanden utifrån. Men det är väl känt att många försöker utöva påtryckning på pressen att gå deras ärenden. Detta problem har Gieber behandlat i en studie av förhållandet mellan journalister och tjänstemän, valda och utnämnda i en liten kalifornisk stad.

Båda parter hyllade pressen som en förkämpe för demokratin. Och båda gjorde anspråk på att arbeta för det allmännas bästa. Men här fanns en grundläggande skillnad. Medan tjänstemännen såg sig själva som förmyndare för samhället och dess väljare, betraktade journalisterna sig som allmänhetens försvarare gentemot myndigheter och tjänstemän.

För tjänstemännen var lojaliteten mot staden det väsentliga. All kommunikation till allmänheten måste därför betona enigheten och rensas från allt som skulle kunna hota samhällsgemenskapen. Eftersom pressen är den viktigaste kommunikationsvägen till väljarna, blev tjänstemännens huvudsyfte att förmå pressen att acceptera deras inställning. Deras metoder var övertalning och sällskapligt umgänge.

Journalisterna betraktade sig själva som oberoende samhällskritiker, som distribuerade nyheter från vissa källor till allmänheten. Men trots sin rationaliserade roll som "vakthundar" gentemot samhällets styrelse, var de passiva och gick sällan på djupet vid nyhetsinsamlandet. De delade tjänstemännens beundran för en effektiv stadsstyrelse och tenderade att undvika rapporter om latent konflikter i samhället. Journalisterna hade sålunda givit upp sitt oberoende ifråga om bevakning och kritik och accepterat den tillfredsställelse, som samhällssolidariteten skänker.

Av sin forskning drar Gieber följande slutsats. Nyheter har ej någon oberoende tillvaro. De är produkter av de personer, som är medlemmar av den byråkratiska organisation, som tidningsredaktioner och nyhetsbyråer bildar. Nyheter blir därigenom högst subjektiva. De kommer att bestämmas av den tidningsbyråkrati, i vilken journalisten ingår, och ej av allmänhetens behov av att få veta sanningen. Detta betyder, menar Gieber, att pressen (via dess "portvakter") ofta förlorar ur sikte sitt egentliga mål: att betjäna allmänheten. Medlen, d.v.s. det nyhetsinsamlade maskineriet, kommer alltför ofta att bestämma målen.

Nyheter som icke sprids

Medan Gieber har en ganska negativ syn på den bristfälliga bevakningen av vissa områden och betraktar den som en avvikelse för idealet om den objektiva och oberoende journalisten, som ombesörjer full bevakning av sin omgivning, anlägger Warren Breed en mera sociologisk aspekt och menar att den bristfälliga rapporteringen kan bero på en medveten avsikt att skydda samhället mot en upplösning av dess värdegemenskap. Ett viktigt problem för varje samhälle är att bevara den sociala och kulturella gemenskapen. Massmedierna fyller en viktig funktion då det gäller att skapa en ny värdegemenskap i samhällen, som undergår en social omvandling till följd av urbanisering och industrialisering. Genom att uttrycka, dramatisera och upprepa kulturmönster, såväl traditionella som nyskapade, förstärker de traditionen samtidigt som de förklarar nya värden och roller.

Men massmedierna bidrar också till värdegemenskapen genom att icke sprida nyheter, som kan äventyra den socialkulturella gemenskapen och människornas tro på denna. Detta är Breeds hypotes. Vad är det då för slags nyheter, som icke sprids? Denna fråga prövar han genom att jämföra innehållet i tidningar med en annan beskrivning av det amerikanska samhället: den sociologiska studien. I denna "omvända innehållsanalys" har han granskat 11 sådana studier. Dessutom hämtar han data från en redogörelse för teckningar, som tidskrifter vägrat att publicera, samt från egna intervjuer med tidningsmän.

Breeds "omvända" innehållsanalys visade att av 250 nyheter, som icke spridits berörde majoriteten, två tredjedelar, det politisk-ekonomiska området, en femtedel religionen och resten fördelade sig huvudsakligen på rättsvårdens och hälsovården, det nationella och det lokala samhället.

De undertryckta nyheterna på det politisk-ekonomiska området gällde vanligen en elitindivid eller -grupp, som tillskansat sig en fördel genom icke-demokratiska metoder. Bland Breeds exempel kan några nämnas. Banker manipulerar bakom scenen för att hålla småföretagare i schack. Affärsmän, som fruktar höjda löner, söker hindra tung industri från att komma till staden. Rotarianer kontrollerar val till skolstyrelse med hjälp av tidningar.

Till de undertryckta nyheterna på religionens område hörde rapporter om medlemmarnas låga besöksfrekvens, ökad icke-religiös karaktär på församlingsmötena, prästernas besvikelse över besvärliga arbetsförhållanden och låga löner, rivalitet mellan olika kyrkor o.s.v.

6. Va... ..

Patriotism är ett värde som omhuldas av massmedierna. Amerikanska soldaters lagöverträdelser i andra länder publiceras sällan, eftersom dessa soldater representerar USA i utlandet och därmed befinner sig i en sakrosankt position. USA:s inblandning i andra länders inre angelägenheter ges föga publicitet. "Revolutionen" i Guatemala 1954 utgör ett exempel på detta. Däremot var interventionen på Cuba 1961 inte bara misslyckad utan den gavs även full publicitet. I överensstämmelse med Breeds tes medförde detta en allvarlig och långvarig kris i USA.

En tendens till lokal-patriotism påträffas också i medierna. Framsteg och tillväxt i städer och samhällen prisas i lokaltidningarna men kommunala misslyckanden "begraves".

Hälsan är en vital samhällsangelägenhet och eftersom botandet av sjukdomar inte enbart beror på medicin och skicklighet utan även på patientens tro på läkaren, framställs läkarna nästan aldrig i dåligt ljus i pressen.

Rättvisan är ett oomtvistat värde och därför behandlas domare och domstolar med respekt av pressen och blir sällan utsatta för kritik.

Breed vill med sin studie belysa hur en konflikt mellan sanningen och andra för samhället väsentliga värden, kan leda till att sanningen undertrycks i massmedierna, om den hotar samhällets socialkulturella integration. Detta bryter mot den populära uppfattningen att tidningar skall berätta sanningen och ingenting annat. Men Breed är angelägen om att framhålla att denna undertryckning av nyheter i amerikansk press inte är absolut utan att det förekommer många undantag.

Pressens roll i det moderna samhället

De refererade undersökningarna utgör stimulerande exempel på den pressforskning, som bedrivs på andra sidan Atlanten. De belyser från olika utgångspunkter nyhetsförmedlingens problematik i amerikansk press. Trots att svensk pressforskning alltjämt ligger i sin linda, finns det tecken som tyder på att resultaten även kan vara relevanta för svensk press. Ett sådant utgör Lars Furhoffs debattbok om "Pressen förräderi", som publicerades ifjol. Furhoff utgår ifrån samma idealuppfattning om tidningarna som demokratins gårdvarar och överhetens övervakare som Gieber. Och liksom denne finner Furhoff i sin granskning av landsortstidningarnas och deras redaktörers samre med de kommunala makthavarna, att tidningarna i stor utsträckning svikit sin uppgift som aktiva samhällskritiker. Furhoff bekräftar också

Breeds erfarenhet att lokalpatriotismen kan leda till att lokaltidningarna försöker dölja kommunala misslyckanden.

Frågan är emellertid om Giebers och Furhoffs uppfattning om pressens funktion i samhället är tillräckligt realistisk. Pressens funktioner i det moderna samhället är mångfaldiga och alla påverkar nyhetsförmedlingen. Breed har pekat på pressens betydelse för den socialkulturella integrationen och White har påvisat hur redaktörernas individuella erfarenheter, värderingar och attityder influerar valet av nyheter. Att de svenska tidningarna i de flesta fall är opinionsbildande språkrör för våra politiska partier är en annan faktor. Liksom tidningarnas funktion som annonsorgan och annonsernas betydelse för tidningarnas ekonomi. Nödvändigheten att fånga och behaga läsarna och tillfredsställa dessas behov för att bibehålla prenumeranter och lösnummerköpare påverkar också urvalet och utformningen av nyheterna. Hur dessa och andra av pressens funktioner influerar tidningarnas nyhetsförmedling är emellertid ett komplext problem, som kräver ett omfattande vetenskapligt arbete för att klarläggas.

White, David Manning: The "Gatekeeper": A Case Study in the Selection of News.

Gieber, Walter: News Is What Newspapermen Make it.

Breed, Warren: MassCommunication and Sociocultural Integration.

Nyanskaffad litteratur till BN:s bibliotek:

Smith, M. Brewster, Bruner, Jerome S. och White, Robert W.:
Opinions and Personality. New York 1964.

Whitton, John B.: Propaganda and the Cold War. Washington, D.C. 1963.

